

Телегін А. П.

Студент 2-го курсу ФСП
НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мисливий В. А., д. ю. н., професор, ФСП
НТУУ «КПІ»

Необхідність законодавчого врегулювання інституту примусового лікування

Заходи примусового лікування не відносяться до новел кримінального законодавства України, проте проблеми, які вони вирішують, добре відомі українському суспільству. Адже загальновідомо, що статистика щодо злочинів, вчинених у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, а також показники поширення хвороб, що становлять небезпеку для суспільства, лише постійно погіршується.

Кримінальне право визначає примусове лікування як захід державного примусу, що застосовується судом поряд із призначеним покаранням до осіб, які вчинили злочини та мають хворобу, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб, з метоювилікування засуджених, профілактики цієї хвороби, а також запобігання вчиненню останніми суспільно небезпечних діянь.

Законодавством передбачено дві підстави призначення примусового лікування, а саме:

- наявність в діянні особи ознак суспільної небезпечності;
- наявність в особи хвороби, яка несе небезпеку для здоров'я інших людей [1].

Уявляє цікавість розуміння хвороби, яка несе небезпеку для здоров'я інших осіб, оскільки виникає багато суперечок з приводу того, чи визнавати такими хворобами алкоголізм та наркоманію. На нашу думку, наявність синдрому залежності в однієї людини, зокрема тяжкого ступеню, не може прямо впливати на стан рівноваги організму іншої особи та спричинити в ньому хворобливі зміни. Отже, було б логічно вважати, що наркоманія та алкоголізм не можуть нести об'єктивну небезпеку для здоров'я оточуючих. Проте, головна шкода, за нашим переконанням, завдається не здоров'ю інших осіб, а «здоров'ю населення» – регламентованій нормами моралі та права цілісній та єдиній системі відносин, яка відображає дійсний психічний та фізичний стан людей і створює основу зростання тривалості активного життя, оптимальних умов корисної суспільної праці та відпочинку, є умовою прогресу суспільства та подальшого його гармонійного розвитку, повноцінного буття та благополуччя, сприяє максимальному задоволенню духовних та матеріальних потреб усіх членів суспільства, до того ж небезпека для національного здоров'я від таких захворювань зростає у геометричній прогресії.

Таким чином, за змістом статей 76, 93 і 96 КК України алкоголізм та наркоманію не відносять до хвороб, які становлять небезпеку для здоров'я оточуючих, а відтак, наявність цих хвороб у особи, що вчинила злочин, не є підставою для застосування примусового лікування. Законом передбачається, що примусове лікування здійснюється спеціалізованими медичними закладами чи медичними службами пенітенціарних установ. Якщо ж особа засуджена до позбавлення чи обмеження волі, то вона проходить лікування в закладі відбування покарання. Порядок проведення та призначення примусового лікування до осіб є неврегульованим. У статті 63 Кримінально-виконавчого кодексу України зазначається, що примусове лікування осіб в закладах пенітенціарної системи проводиться на загальних умовах законодавства про охорону здоров'я. У разі призначення інших покарань (окрім позбавлення чи обмеження волі), примусове лікування проводиться в спеціалізованих медичних установах [2]. Проте, наразі на території України такі медичні заклади відсутні, тому примусове лікування осіб проводиться персоналом закладів Міністерства охорони здоров'я України.

Варто зазначити, що чинний Кримінальний кодекс України не врегульовує питання щодо продовження та припинення процесу примусового лікування. Частково висвітлення цих питань можна знайти у постанові Пленуму Верховного Суду України «Про практику

застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування» від 3 червня 2005 р. № 7, частково його містить кримінальне процесуальне та кримінально-виконавче законодавство.

Таким чином, кримінальне законодавство України у сфері примусового лікування має ряд недоліків, таких як відсутність системи відповідних медичних закладів і визначення строку примусового лікування. Врегулювання цих питань є необхідним задля підвищення ефективності інституту примусового лікування у національному законодавстві.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України : Загальна частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, Л. М. Кривоченко та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 3-є вид., переробл. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 448 с.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р.